

Интегрираното обучение е форма на обучение на деца със специални образователни потребности, при която всяко от тях се обучава в масово училище, но по план, съобразен с индивидуалните му възможности. В България интегрираното обучение е прието официално (вж. Закон за народната просвета, Закон за интеграция на хората с увреждания). То обхваща деца с интелектуална недостатъчност, със зрителни увреждания, със слухови увреждания, с хронични заболявания, с езиково-говорни нарушения.

Главната цел на интегрираното обучение е да постигне вграждане на децата със специални образователни потребности в средата на техните връстници, а впоследствие — в обществото като цяло. Затова учебните часове се провеждат заедно с класа, който посещава съответното дете. Специалисти-педагози провеждат различни индивидуални занимания в зависимост от проблема. Интегрираното обучение е насочено към индивидуалните възможности и интереси на децата със специални образователни потребности.

Достъпът до образование и наличието на подкрепяща среда за деца с увреждания, които имат специални образователни потребности (СОП) са предпоставки за равнопоставеност и равни възможности пред хората с увреждания на трудовия пазар и за пълноценното им участие в живота.

В момента в България значителен брой деца с увреждания не получават образование или се обучават в домовете си чрез

индивидуална форма на обучение. Така те са лишени от

възможността да общуват със своите връстници, да бъдат

самостоятелни и равнопоставени. В резултат на това голяма част от техните възможности и социалните им умения остават

недостатъчно развити. Дългосрочните последици от такъв

подход са трайна социална изолация, неконкурентноспособност

на пазара на труда, неумение за справяне с житейски ситуации.

Както отглежданите в семейства, така и настанените в

специализирани институции деца с увреждания, често са обект

на дискриминационно отношение и на остарели обществени

нагласи.

В съществуващите нормативни актове в българското

законодателство са регламентирани необходимите базисни

предпоставки за интегриране на деца със специални

образователни потребности и/или с хронични заболявания в

системата на народната просвета. Същевременно, разписаните в Закона за народната просвета задължения на

общообразователните детски градини и училища да приемат

тези деца (чл. 21 и чл. 27, обн. в ДВ, бр. 90 от 24.09.2002 г.), на

практика не гарантират тяхното обучение поради липсата на

подкрепяща среда.

Това обуславя необходимостта от създаването на Национален план за интегриране на деца с увреждания, които имат специални образователни потребности в системата на

народната просвета.

Разработеният Национален план е насочен към децата с физически, сензорни, интелектуални, езиково-говорни

нарушения, множество увреждания, които имат специални

образователни потребности. Планът е насочен и към работещите в системата на народната просвета, във висшите училища, в регионалните инспекторати по образованието, в дирекциите за социално подпомагане, в системата на здравеопазването и социалната политика, в местните власти, в неправителствените и други организации, имащи отношение към интегрираното обучение, и към родителите.

Този план има две основни дейности : Интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности чрез реализиране на дейностите по Националния план за интегриране на деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания в системата на народната просвета; и реформиране и

оптимизиране на системата на специалните училища и деинституционализация, т.е. създаване на нов облик на специалните училища – обучение и възпитание на деца с множество увреждания, и поетапно закриване или преобразуване на тези училища.

Националният план е документ, който отразява държавната

политика по отношение на децата със специални образователни потребности и очертава пътя на промяната в областта на образованието им с оглед интегрирането им в системата на народната просвета. В него са формулирани ценности, принципи и цели, мерки и отговорности за тяхното осъществяване, сроковете и необходимите ресурси за постигането им. Основа на настоящия план са базисни международни документи за човешките права, а именно - Конвенцията на ООН за правата на детето, която е ратифицирана и е станала част от вътрешното

ни законодателство, Стандартните правила на ООН за

равнопоставеност и равни шансове за хората с увреждания,

Декларацията от Саламанка – Испания, за образование при

специални потребности.

Предмет на Националния план за интегриране на деца със

специални образователни потребности и/или с хронични

заболявания в системата на народната просвета са:
прогнозиране и планиране на конкретните

1.методиката за

социални случаи, в които ще се прилагат интегрирани форми на обучение, респективно финансиране на дейностите;

2. методиката за адаптиране на училищната среда до степен

на подкрепяща среда;

3. сроковете и отговорностите за привеждане на

нормативните актове в системата на народната просвета в

съответствие с чл.21, ал.1 и ал. 2 ; чл.27, ал.1 и ал. 2 от Закона

за народната просвета;

4. сроковете и отговорностите за изработване и въвеждане

на програми за интегрирани форми на обучение;

5. възлагането на контролни функции за изпълнение на

Вменените отговорности на Национален обществен съвет и областни обществени съвети за интегрирано обучение.

Институциите, които трябва да олеснят и да съдействат на Националния план и каква трябва да е тяхната дейност :

Министерството на образованието и науката:

- създава Национален обществен съвет за координация,

наблюдение, анализ и оценка на политиката за интегриране на децата със специални образователни потребности и/или с

хронични заболявания в системата на народната просвета;

- чрез регионалните инспекторати по образованието

създава областни обществени съвети за наблюдение, анализ и

оценка на интегрираното обучение на общинско ниво;

- осъществява наблюдение на резултатите от пилотните

проекти и разпространение на добрите практики;

- разработва нормативни актове за ресурсно осигуряване

на интегрираното обучение;

- инициира и координира работата по осъществяването на

оценка на системата от специални детски градини и училища в

страната;

- чрез регионалните инспекторати по образованието

създава и ръководи екипи за комплексно педагогическо

оценяване и ресурсно подпомагане на интегрираното обучение;

- осигурява методическа помощ, координация и контрол на

екипите в детските градини и на училищните екипи, които

работят с деца със специални образователни потребности;

- съвместно с висши училища разработва система за

квалификация на педагогическите кадри, които ще

осъществяват интегрираното обучение;

- организира дейности по разработването на методики за

оценяване на специални образователни потребности;

- организира обучение на експерти от регионалните

инспекторати по образованието, общинските ръководства и

общинските образователни отдели по проблемите на

интегрираното обучение;

- осигурява подпомагане на интегрираното обучение от

ресурсни учители;

- разработва програми и пилотни проекти за адаптиране на

детските градини и училищата за нуждите на децата с

увреждания;

- чрез регионалните инспекторати по образованието,

съвместно с отделите по образование към общините,

осъществява информиране и консултиране на деца с

увреждания и техните родители;

- организира дейности в детските градини и училищата за

изграждане на положителни нагласи към интегрираното

обучение;

- организира дейности по консултиране и професионално

ориентиране на деца със специални образователни потребности

Министерството на труда и социалната политика:

- осигурява средства от фонд “Рехабилитация и социална интеграция” и от други фондове за развиване на услуги за социална рехабилитация, за технически помощни средства и

др.;

- осигурява ресурси по програма “Личен асистент”;

- чрез своите дирекции за социално подпомагане участва в

областните обществени съвети и в организирането и

координирането на дейности, свързани с интегрираното

обучение на общинско ниво;

- осигурява средства за личен бюджет на детето с

увреждане, който покрива индивидуалните му потребности;

- осигурява участието на свои специалисти в екипите за

комплексно педагогическо оценяване към регионалните

инспекторати по образованието;

- чрез своите местни структури предоставя информация и

консултации на родителите на деца с увреждания за социалните

услуги, интегрираното обучение и правата на децата;

- представя пред Националния обществен съвет чрез своя

представител/представители шестмесечни доклади за

изпълнението на възложените му задачи по плана, съгласно

заложените показатели.

Министерството на здравеопазването:

- променя нормативните си актове в съответствие с новите

изисквания за грижи и услуги за деца с увреждания – създаване

на нова система на оценяване на уврежданията;

- чрез районните центрове по здравеопазване участва в

областните обществени съвети и в организирането и

координирането на дейности, свързани с интегрираното

обучение на общинско ниво;

- осигурява участието на свои специалисти в екипите за

комплексно педагогическо оценяване към регионалните

инспекторати по образованието;

- чрез районните центрове за здравеопазване и с участието

на Националната здравно-осигурителната каса организира и

координира дейности, свързани с превенция, ранна диагностика и рехабилитация на увреждането;

- предоставя информация за децата с увреждания –

медицинска и рехабилитационна;

- организира система за обучение и квалификация на

лекарите за прилагане и на социалния подход към

уврежданията;

- представя пред Националния обществен съвет чрез своя

представител/представители шестмесечни доклади за

изпълнението на възложените му задачи по плана, съгласно

заложените показатели.

Държавната агенция за закрила на детето:

- създава единна информационна система за деца с

увреждания на възраст от 0 до 18 години;

- участва в разработването на проекти и програми,

подпомагащи осъществяването на интегрираното обучение;

- осъществява наблюдение върху спазването правата на

децата с увреждания;

- разработва стандарти за качеството на услуги за деца с

увреждания;

- извършва оценка на специализираните институции за

деца с увреждания и качеството на услугите, предоставени в

тях;

- представя пред Националния обществен съвет чрез своя

представител/представители шестмесечни доклади за

изпълнението на възложените му задачи по плана, съгласно

заложените показатели.

Общини:

- участват в организирането и ресурсното осигуряване на

подкрепяща среда за образованието на децата със специални

образователни потребности;

- общинските ръководства и отделите по образование

участват в обучителни програми за запознаване с концепцията

за интегрираното обучение;

- участват в областните обществени съвети и в

организирането и координирането на дейности, свързани с

интегрираното обучение на общинско ниво;

- участват в създаването на екип за комплексно

педагогическо оценяване за ресурсно подпомагане на

интегрираното обучение на деца със специални образователни

потребности на своята територия и осигуряват помещения за

функционирането му;

- извършват оценка на социалните дневни центрове с цел

превръщането им в ресурсни центрове за подпомагане на

интегрираното обучение на деца с увреждания.

Юридически лица с нестопанска цел:

- предоставят услуги за интегрирано обучение, които

отговарят на държавните критерии и стандарти и кандидатстват за тяхното финансиране пред международни, държавни и местни източници;

- разработват и реализират, съвместно с Министерството на

образованието и науката и/или с местните власти, проекти и

програми за интегрирано обучение на деца със специални

образователни потребности;

- участват в наблюдението върху спазването правата на

децата с увреждания;

- участват в оценката на състоянието на специалните

училища с оглед създаване на ресурсни центрове;

- инициират и участват в дейности по промяна на

нормативните актове, свързани с интегриране на децата със

специални образователни потребности;

- участват, чрез свои представители в Националния и

областните обществени съвети като представят шестмесечни

доклади за участието им в изпълнението на дейностите по

плана.

Трябва сериозно да се замислим за факта, че в тази държава не живеят само здрави хора , и че останалите имат нужда от нашата подкрепа. Аз самата съм със затруднено придвижване и не че се оплаквам, но никога не съм намирала нужните съоръжения там, където ми трябва.